

met a paset iti gawaing masa ti kakadua iti panangpasayaat ken panangpadur-as iti produksyon ti masa a mannalon, adda man wenno awan kalamidad.

Taltalmegan iti 10-punto a programa ti nailian demokratiko a rebolusyon ken 12-punto a programa ti National Democratic Front of the Philippines (NDFP) ti panangrisut kadagiti basaran a parikut ti umili a pagtataudan dagiti dadduma pay a problema kas iti pannakadadael iti aglawlaw, kasta met dagiti allagaden nu kasano a salakniban ken aywanan daytoy. Babaen laeng iti panangibangon iti demokratiko a gobyerno ti umili, a pudno a mairupir dagiti kalikagum ken pagimbagan ti umili. Daytoy laeng ti mangwaknit para iti naraniag a masakbayan nga adda pudno a panagrang-ay ken hustisya a pangkagimongan.

**PAMBANSANG KATIPUNAN NG MGA
MAGBUBUKID (PKM)-CAGAYAN VALLEY**

**Parnuayen ti alipugpog iti
higante a protesta iti tengnga ti
tikag laban iti manangbaybay-a
ken pasista rehimen US-Marcos
Jr! Mannalon, lumaok iti gubat ti
umili!**

Saan a mailinged ti impagteng a didigra ti El Niño numanpay opisyal nga inwaragawag a kimmapsuten daytoy. Apagtapog ti Marso, dimmanonen iti ₱560.9 milyon ti balor dagiti nadadael iti sektor ti agrikultura iti rehiyon ti Cagayan Valley segun ito Department of Agriculture (DA)-Region 2, manipud Pebrero 7 agingga Marso 7. Saklaw daytoy ti nasurok 17,949 ektarya nga agrikultural a dagdaga wenno pannakalugi iti produksyon a dumanon iti 35,905 metriko tonelada (MT) a pagay, mais ken *high value crops* kadagiti probinsya ti Cagayan, Isabela, Quirino ken Nueva Vizcaya.

Segun met kadagiti opisyal a report ti ahensya idi Marso, 8,737 ektarya a kamaisan ti *partially damaged* (nasurok 50% ti apit a nagbalin) bayat a 276 ektarya met ti *totally damaged* (10% laeng wenno awan pulos naapit) nga agbalor iti ₱180 milyon iti rehiyon laeng. Sigurado a dakdakkal pay ti pannakalugi ken nalawlaw pay ti apektado iti tikag a saan a nairekord ken naireport iti DA-Region 2, nangruna kadagiti nasusulinekan a luglugar.

Saan pay idi nga opisyal nga indeklara ti panagserrek ti El Niño ngem matmatayen dagiti taraken a manok idia Isabela, kasta met dagiti karnero, pupok a lames ken *fingerlings* kadagiti piskaria a giniddanan pay ti bayrus ti baboy gapu iti *african swine fever* (ASF). Nagsasaruno met ti kaso ti *grass fire* wenno puor idia Alimannao, Peñablanca ken Solana iti Cagayan.

Iti kabuklan na, dimmanonen iti 10 rehiyon (iti kabuklan a 16) iti intero a pagilian ti apektado wenno agbalor ₱2.76 bilyon ti nadadael iti agrikultura -- ₱1.7 bilyon iti pagay

dagiti komunal a garden (nateng ken herbal a *resistant* wenno naibtur iti pudot) tapno uray kaskasano ket makasupusop iti taraon.

Ngem aginggana't agtaltalinaed a malakolonyal ken malapyudal ti gimong a Pilipino--naigamer ti estado iti imperyalismo, iturturayan dagiti dadakkel a burgesya-komprador ti pagilian ken monopolisado dagiti apo't daga dagiti nalalawa a dagdaga--saan latta a marisut ti kinaawan ti pudno a reporma iti daga kas pangmabayagan a solusyon iti panagsagaba iti mayoria iti umili a Pilipino. Kasta met nga awan latta ti pudno a soberanya ken maibadbaddek latta ti patrimonya ti pagilian.

Ti laeng panangiyawat iti nailian demokratiko a rebolusyon babaen iti naunday a gubat ti umili a magibusan ken maparut dagiti ramut iti panagrigrigat iti umili a Pilipino. Kagiddan na ti panangibangon kadagiti organo iti bileg pampulitika iti kaaw-awayan bayat nga isaysayangkat ti agraryo a rebolusyon ken pappapigsaen ti rebolusyonaryo nga armado a pwersa ti umili--ti New People's Army (NPA). Tulbek a rebbengen ti NPA a salakniban ti biag ken kabiagan ti masa, karamanen iti panangsalaknib iti aglawlaw nga isu't paggapapuan iti kabiagan da. Kasta

ken reppeten ti nalawa a panagkaykaysa ti umili tapno irupir dagiti kagyat a kalikagum ken kiddaw da iti sango ti El Niño: dagdagus nga ibunong ken iwaras ti pondo a nailatang para iti ayuda, punasen ti interes ti pautang, saan nga agbayad iti abang iti daga ken alisto nga ipatungpal dagiti dagus a solusyon tapno rissuten ti problema iti danum.

Umasideg ken kumiddaw met ti tulong kadagiti makatao nga organisasyon kas iti simbaan, organisasyon dagiti propesyunal, ken kolehiyo ken unibersidad para iti suporta ken tulong--para iti kampanya a masa, pang-ekonomya, pampulitika, pinansyal wenno materyal.

Kabayatan na, rumbeng nga ungaren ti pakinakem iti panagtitinnulong ken innamuyo tapno ep-epan ti nakaro nga epekto ti tikag. Aktibo a paganaen dagiti organisasyon ken timpuyog tapno napennek a pagplanoan ti nalawa a panagpatignay tapno tarimaan dagiti sistema ti irigasyon, ken mapagbibingayan iti maipasayak a danum, saan ketdi a paggi-innagawan wenno pagririrrian. Gapu ta mabalina pay a dumanon inggana Hunyo ti tikag, kayat a saoen atiddog pay ti tiempo't gawat. Kasilpo na, irussuat ti

(18,000 ektarya; 48,332 MT), ₱591 milyon iti mais (11,000 ektarya; 18,966 MT) ken ₱59.6 milyon iti *livestock* wenno dingnguen. Agingga panagtapos iti Abril, manamnama a maapektaran pay ti inggana 80 probinsya manipud iti 31 ti agdama.

1. Ania ti kangrunaan a makagapu nu apay nakaro ti pammarigat ti El Niño kadagiti mannalon?

Umuna iti amin, saan a pannusa iti Apo Dios ti El Niño. Ketdi, resulta daytoy iti nakaro ken pangmabayagan a panangdadael ken panangrames iti aglawlaw. Mapasasamak daytoy iti bala-bala iti agbalbaliw a klima (*climate change*) gapu kadagiti aktibidad ti sangkatao-an. Gapu iti daytoy, mabalina a makapadas ti nakaro ken napaot a tikag wenno saan, napalalo a panagtudo ken panaglayus kadagiti naduma-duma a paset ti lubong.

Iti napalabas a tawen, pinakaro ti imperyalista a panaggamrud iti Pilipinas ti epekto ti El Niño kdpy a kalamidad a masansan a sumangsangbay. Kakumplot dagiti ganggannaet a kompanya ken kasosyo a burgesyakomprador, apo't daga ken dagiti burukrata kapitalista iti operasyon ti troso, minas, plantasyon, mega dam kdpy a proyekto a mangdaddadael iti kabambantayan ken kabakiran.

Mano tawenen nga inukkisan dagiti kompanya ti *logging* dagiti nalawa a kabakiran ti rehiyon inggana 40% laengen ti nabati manipud iti sigud a *virgin forest*. Awan pay dita ti 800,000 ektarya a sinaklaw iti panagbettak, panagtebbag ken panangdadael dagiti kompanya iti minas. Nasurok apagkapat iti intero a kadagaan iti rehiyon dayta!

DAGITI DANYOS ITI AGRIKULTURA KEN EPEKTO TI NAKARO A BARA:

- ₱ 560.9 bilyon dadael iti agrikultura
- 17,949 ektarya ti saklaw na iti uppat a probinsya
- 35,905 metriko tonelada (MT) a pagay, mais ken high value crops
- 7% panangngato iti kaso dagiti food and waterborne diseases kas iti gastroenteritis
- pannakatay dagiti dingnguen
- insidente dagiti puor wenno grass fire
- danger level heat index: 44°C

PAMMATAUDAN: DA-REGION 2, DOH-REGION 2

"EDCA site." Agparparikut la ngaruden ti tattao iti pagbiagan, mairubo payen iti gerra ti imperyalista. Agpeggad nga ad-adda a madadael ti aglawlaw, biag, ken kabiagan babaen iti panagusar da kadagiti nagpipigsa nga armas kas iti panagpraktis da iti panagkanyon ken panangidulin ken panagusar iti armas nukleyar, ken dagiti ipaay na dagitoy a *toxic waste* a makasabidong iti amin nga adda biag na.

4. Mannalon, agkaykaysa! Gubat iti umili, pudno a sungbat iti panagrigrigat!

Adda amin a basaran tapno singiren ken pasungbaten ti korap, manangbaybay-a, inutil, parigat, kontra-umili ken pasista a rehimen US-Marcos. Kasilpo na, patignayen ti nalawa a masa kadagiti sentro ti ili, kapitolyo, kadagiti sentro ti syudad inggana Malacañang tapno tubngaren ken sarangeten ti pannakikumplot ken panagbalin na a napeklan nga aso-aso ti imperyalista a mangpalpalubos kadagiti ganggannaet a kompanya iti minas, plantasyon, ken planta a pang-enerhiya a manggamgamrud ken mangramrames iti aglawlaw, ita napalalo nga ita pagilian.

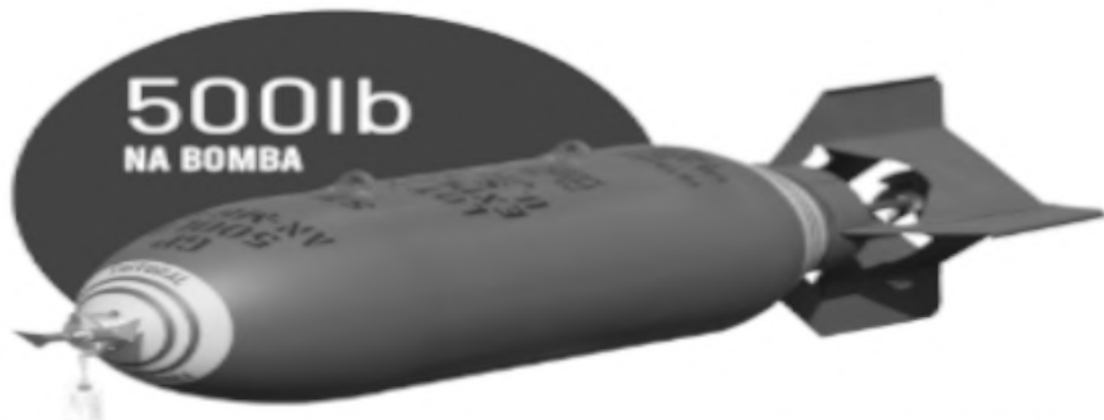

Rumbeng a paadduen dagiti aktibista ken pag-gumluongen ti pukkaw ken papigsaen ti dana-peg ti martsa ti nalawa nga umili tapno riingen ti agintuturog a gobyerno. Kagiddan na, rumbeng a buklen

IMBES A DANUM, BOMBA TI IMPATUDO TI 5TH ID KADAGITI KAAW-AWAYAN

13 insidente iti panagbomba
manipud iti tangatang
a nangtarget kadagiti
bangkag ken kabakiran

₱200,000 = **2 SIKLO**
KADA ISA NG TANIMAN SA ISANG
EKTARYANG PALAYAN

Bayat a mapapaidaman dagiti mannalon, setler ken nailian a minorya, iluklukat met kadagiti manangdadael ken manangagum a kompanya ti arig na't sangadakulap a nabatbati a bakir ken *watershed*. Napatpateg met ngamin iti gobyerno ti ganansya dagiti imperyalista ken apo't daga.

Ti atrasado nga agrikultura iti pagilian ti maysa a kangrunaan a mangparparigat kadagiti mannalon nu tiempo't kalamidad. Gapu ta nakasanggir laeng iti tiempo ti sibubukel a siklo iti produksyon--manipud iti irigasyon ken panagisagana iti daga a mamulaan, aktwal a panagmula, panagapit inggana panagbilag ken transportasyon--panagsagaba ti malak-am nu didigra.

Doble a parigat daytoy kadagiti awanan bukod a daga wenno makiteggedged laeng. Nu maikulkulbon tu pay dagiti adda sangkapirit a daga, nakarkaro nga agpalama dagiti awanan pulos. Ti nakas-ang, agtennag da a mala-proletaryado wenno mala-lumpen a sumrek latta ti tila adda

dita a trabaho tapno laeng mailasat ti inaldaw-aldaw. Kadawyan pay, agbalin da nga "iskwater" idia Manila iti tarigagay a makigasangasat iti awan kasiguradoan na.

Dagiti neoliberal a patakaran, nga arig na't asin a mairadradrad iti sugat, ti puon ken gapu iti panagsagaba iti umili, nangruna dagiti mannalon. Bayat a nakiddit ti suporta ken maluglugi iti lokal a produksyon, aglayus met kadagiti imported a produk-

to ken mapapabus-uyan dagiti ganggannaet ken burgesyakomprador.

2. Ania ti kangrunaan nga ipagteng ti didigra kadagiti umili?

Saan nga agdadamo ti rehiyon ti CV iti tikag. Dandani tinawen daytoy a mapaspasaran, agduduma laeng ti kapaot na. Iti kaudian a napaot a tikag idi 2019, ti Cagayan Valley ti kangrunaan a naapektaran. Dimmanon iti ₱651.24 milyon ti balor ti nadadael iti sektor ti agrikultura (125,732 ektarya), nu sadinno ket apektado ti 112, 580 mannalon ken mangngalap ti rehiyon. Iti kabuklan, ₱8 bilyon ti balor dagiti nadadael a saklaw iti 14 rehiyon (247,610 apektado a mannalon ken mangngalap; 277,888 ektarya). Numanpay sikliko daytoy a mapadpadsan, awan iti komprehensibo ken estratehiko a plano ti gobyerno tapno masolusyonan dagiti parigat nga epekto na.

Kas iti dadduma pay a kalamidad, nakarkaro ti epekto iti tikag kadagiti marigrigat ken bulnerable a sektor, a kangrunaan nga agsagrap iti ipagteng ti didigra, nu iyarig iti epekto na kadagiti agturturay a dasig. Gapu kadagiti didigra, lumatlatak dagiti ubbaw a programa, nalungsot a serbisyo ken panangbaybay-a ti gobyerno iti sektor ti agrikultura.

Laksid iti epekto iti salun-at, nadagsen ti epekto na iti tay-ak ti ekonomya, pagbiagan, ken produksyon iti makan.

dan iti panagindeg da kadagiti barbaryo tapno agipasaknap iti saywar bayat a tuloy-tuloy ti operasyon a kombat ken intelidyens kagiddan ti panagsawar iti kabakiran.

Kasilpo na daytoy ti pammutbuteng ken intimidasyon, pananglapped iti ekonomya ken pagbiagan, panangitinnag iti karpyu kdpay a restriksyon iti nawaya a panagtignay dagiti sibilyan, nga ad-adda a mangbisin kadakuada. Nalawa met a kabakiranen (kangrunaan ket bangkag ken *protected areas*) ti dinadael ken pinatupakan ti bomba ti 5th ID a dimmanon iti 13 insidente iti probinsya laeng ti Cagayan. Saan lang a bakir ti pinuoran da nu di ket uray kwarta a buwis ti umili. Agasem ta ₱200,000 ti gatad ti maysa a 500-pound bomba nga intupak da! Nu naibunong latta koma para iti panagtalon, umdas pay para iti gastos iti dua *cropping*.

Pinakaro pay daytoy iti panagirussuat iti maika-39 US-PH Balikatan Exercises idiy Batanes ken kadagiti dadduma nga ili iti Cagayan. Agngangabit a malak-am ti rehiyon iti atake wenno kontra-atake manipud iti China iti ar-aramiden ti US a panangprobokar ken panangdurog iti Taiwan, nayon pay ti tallo a base militar ti US nga aw-awagan nga

ken abono ta saan met laeng agbalin nu maimula gapu iti nakamagmaga a daga ken nakaro a pudot. Naladaw met unayen ti panagpa-*insure* ta manarimaanen ti pannakatay dagiti mula idi nagawis da iti panagparehistro. Kasta met a konswelo de bobo laengen ti cash-for-work a TUPAD babaen iti DOLE a manangdan iti ₱4,250 para iti 10 aldaw a panagubra. Umdas laeng para iti uppat aldaw a pagkasapulan iti pamilya.

Ti pay makapasyudot, matmatay la ngaruden dagiti mula ken dingnguen, agtaltalinaed a "kampanya iti impormasyon" kanaig iti El Niño latta ti tukad a nadanon iti nabukel a Task Force-El Niño. Nu sadinno ket isuro da ti tattao kasano nga aginut iti danum uray awan la ngarud danumen. Panangsalawasaw da pay, "tako ti usaren nga agilo, saan a *bidet*." Awan tu pay masakdo iti bubonen, daytan tu laketdi *bidet* nga ibagbaga da. Imbes a solusyonan ti kangrunaan a parikut iti sango ti tikag, pasig a panangilisi iti pudno nga isyu ti abiso ti idatdatag da.

Gapu ta inyarig iti gerra ti panangsango iti kalamidad babaen iti WNA, ni DND Secretary Gilbert Teodoro, nga awan kainaigan na iti aglawlaw wenno agrikultura, ti intuding kas hepe ti Task Force El Niño. Isu a saan a nakakaskasdaaw nga imbes a danum ti itudo iti kaaw-awayan, militar, bala ken bomba ti manglayus kadagiti barbaryo ken komunidad.

Iti sango iti panangdidigra ti El Niño, awan ressat latta ken umir-irteng pay ketdi dagiti kombatan nga operasyon ti Northern Luzon Command ken 5th Infantry Division (5th ID). Apagserrek ti 2024, nasagedsed a *focused military operation* (FMO) ken RCSP ti insayangkat ti 5th ID a ginala-

Numanpay agdadata a nadadael dagiti mula ken maikulkulbo dagiti mannalon, awan gagarawan ti gobyerno. Kas gagangay, importasyon ti bagas kdpy nga agrikultural a produkto ti sungbat ti estado iti gawat ken pannakalugi.

Kangrunaan a kabulbulon ti tikag iti gawat. Daytoy a tiempo ti krisis ket tiempo iti bisin kadagiti agparpartuat iti taraon. Daksanggasat, ti panaas iti sikaw ti rusok dagiti mabisin ket pagbussogan met dagiti antukab ken bukatot a negosyante ken burgesya-komprador. Gundaway daytoy kadagiti kartel a tenglen ti presyo dagiti basaran a komoditi, ken awan-anawa nga agimport ken agismagel.

Itatta ta agrengrengngaten ti dagdaga ken makmakseten dagiti mula, maibutbutaktak ti kinaawan nasayaat ken sapasap a sistema iti irigasyon, banag nga am-amang pay a parikut dagiti mannalon. Nu adda man bilang dagiti ibangbangon a mega dam, dagitoy ket suplayer para kadagiti pribado a *water distributor* wenno para iti serbisyo a pangkuryente. Babaen iti linteg nga EPIRA, maipaima kadagiti ganggannaet a korporasyon ken burgesya komprador ti dadakkel a dam, kas iti Magat Dam a sa laeng agibulos ti danum nu manglayus, ngem mas kangrunaan nga agserbi para iti serbisyo iti kuryente a pagakupan ti ganansya ken kikbak.

Nakarkaro pay, kadawyan ket pambar laeng ti dam tapno agminas ken gamruden dagiti nainsigudan a kinabaknang. Iti laksiid kadagiti barbaro nga itaktakder a dam ken aglaplapan a pondo para iti irigasyon, dumandanon latta iti 79,043 ektarya ti saan nga *irrigated* a taltalon nga umapapit iti 3.47 MT kada ektarya iti rehiyon. Awan pay ditoy da-

giti taltalon iti kabambantayan a saan a madandanon iti NIA. Kinapudno na, manipud 2016 inggana 2022, adda laeng iti 2.5% wenno 39,000 ektarya ti tinawen nga abereyds a panaglawa iti irigasyon. Kayat a saoen, danonen iti 25 tawen sakbay magun-od ti 100% a target a mapasayakan iti padanum.

Isu a kasilpo ti tikag ti dumakdakkal a gastos iti produksyon. Gapu ta maab-abbatanen dagiti irigasyon, ingkapilitan nga agusar ti water pump dagiti agtaltalon tapno mapasayakan ti danum dagiti raep da. Ti parikut, kada martes met ngarud a ngumato ti presyo ti langis. Iti laká ti presyo dagiti produkto, mapan amin a gastos ken ganansya, nu adda man, iti gastos para iti krudo ken gasolina.

Kadagiti met nakautang, pannusa ti didigra ta uray agdadata la ngaruden nga awan apit, pespesen pay latta ida dagiti *trader* ken ingkapilitan nga agbayad latta iti interes nga agan-anak ken agap-appoko. Gapu iti daytoy, maikalintegán ti panagguyod iti dagdaga a nagbalin a kolateral. Kasta met a maawanan daga dagiti agab-abang nga itan ket awan pagabang na. Laksid pay daytoy iti agnanayon ken basaran a problema iti kinaawan ken kinakurang iti daga a masukay, adda man didigra wenno awan.

3. Ania dagiti idatdatag a solusyon ti rehimen US-Marcos tapno rissuten ken sungbatan dagiti kiddaw ti mannalon iti sango ti El Niño?

Awan serserbi na ken pasig a panagpabanglo laeng dagiti

cloud seeding, panag-insure kadagiti mula, ken relip kadagiti apektado ta manarimaanen ti tikag idi inaramid dagitoy. Kasta met a naladaw unayen dagiti iparparayag nga "open-source pumps ken mobile solar-powered irrigations kadagiti Farmers Cooperatives and Associations (FCAs)." Nabuntog la ngaruden, awan pay ti komprehensibo ken adda kaipapanan na nga addang ti rehimen US-Marcos kasano a sungbatan ken risuten ti arungaing dagiti mannalon.

Ketdi, ginundawayan na daytoy a didigra tapno tumako ti daddadakkal a kikkak manipud kadagiti proyekto a "farm reservoirs" ken "solar-powered irrigation." Nakarkaro pay, "whole-of-nation approach" (WNA) wenno gerra kontra-insurhensiya ti mandar na tapno kano "masigurado ti kinatalged ti publiko ken makaalalay kadagiti mannalon."

Ti met ₱30 bilyon a nailatang a pondo ket mapan kangrunaan iti panagangkat iti bagas kas sungbat iti kinakurang iti suplay iti makan. Iti daytoy, ₱1.08 bilyon laeng ti napan para iti ayuda--*financial assistance*, *insurance* ti PCIC a ₱20,000 ken pautang a ₱25,000 tunggal mannalon. Awan met lang serserbi na dagiti inwaras a bin-i, *seedlings*

